

*Централізована бібліотечна система
Хмельницької міської територіальної громади
Бібліотека-філія №6*

ІСТОРИЯ МІКРОРАЙОНУ ЛЕЗНЕВЕ

Інформаційна довідка

Хмельницький, 2021

Історія мікрорайону Лезневе

Офіційних документів про точну дату заснування села Лезневе біля Хмельницького немає. Але відомо, що люди на його території жили з глибокої давнини. Зараз відомо про 9 пам'яток археології у межах села. Найдавніші з них належать до скіфського періоду, доби бронзи та черняхівської культури. Поселення на місці сучасного Лезневого існувало задовго до першої згадки про село.

ПОЛЬСЬКА ДОБА

Найдавніша писемна згадка про село з'явилася у 1493 році, коли поселення було занесене до реєстру димів Подільського воєводства. У реєстрі було написано (в перекладі з латинської): «Глезнівці мають шість димів» (близько 35-40 чол.). У сусідніх селах Голішині та Плоскирові було відповідно шість та сім димів. Отже, на той час Лезневе було невеликим селом, як і більшість сіл на Поділлі, і з кінця XV століття до 30-40-х років XVI ст. знаходилось у Меджибізькій волості (повіті).

Краєзнавець Є. Назаренко, посилаючись на документи Кам'янецького земського суду, у своїх публікаціях писав, що одне з найдавніших поселень цієї місцевості – королівське село Глезнів над Бугом – в 1522 році було віддане в довічне володіння за вірну службу шляхтичу Миколаю Якимовському. Як правило, такі села переходили у власність їхніх синів.

Наступним власником села Глезнова був Бернгард Претвіч (1500-1563), німець за походженням, який народився в Сілезії і в кінці 20-х років XVI ст. пішов на військову службу до Речі Посполитої. Прославився обороною кордонів від нападу татар. У подяку за це королева Бона поставила його старостою у Барі. Крім цього, у 1539 році Претвіч отримав у Королівщини у свої володіння Шарівку, п'ять селищ у Барському повіті, прикордонне

містечко Жванець, Глезнів та інші поселення. Глезневом Претвіч володів близько одинадцяти років.

У 1550 році польський король Сигізмунд II Август відзначає службу та хоробрість Мацея Владека з Германова, хорунжого та кам'янецького старосту за охорону кордонів від вторгнення ворогів, і надає йому в спадкове володіння «Плоскирів, Леснів і Голишин з прилеглостями над Бугом в повіті Кам'янецькім лежачими».

У 1569 році власником Проскурівського староства залишався Мацей Владек, який у шлюбі з Лаською, донькою серадського воєводи, мав сина Станіслава, до якого згодом і перейшли плоскирівські землі. У 1578 році староство продовжувало належати ротмістру Станіславу Владеку, майбутньому белзькому воєводі та галицькому старості, який у шлюбі з Ельжбетою Замойською, сестрою канцлера і коронного гетьмана Яна Замойського, мав лише доньку Ядвігу. Чому Плоскирів з прилеглими селами, в тому числі і Глезневом на початку XVII ст. не відійшов у спадок від Станіслава до його доньки Ядвіги Фірлейової – невідомо, але староство знову стало королівською власністю, що видно з люстрації каштеляна кам'янецького Гуменського, укладеної 1616 року, коли посесором цих володінь був воєвода подільський Станіслав Лянцкоронський.

Під час Визвольної війни українського народу (1648-1657) під проводом Богдана Хмельницького Плоскирівське староство неодноразово переходило із рук у руки ворогуючих сторін, при цьому зазнаючи великих руйнувань як від польських військ, так і від козацьких та повстанських загонів, внаслідок чого край зазнав повного спустошення, про що свідчить «Реєстр димів Летичівського повіту 1661 року».

Майже невивченим в історії Плоскирівського староства залишається період з 1672 по 1699 роки, коли Поділля перебувало під владою Османської імперії. Після 27-річної окупації Туреччина повернула Речі Посполитій територію Поділля. Шляхетський сеймик Подільського воєводства 8 червня 1702 року відзначав, що «свавільні люди» наступають на життя і багатства шляхти. На цьому ж сеймику проскурівський староста заявив, що з міста «тридцять сім чоловіків гультаїв подалося», а в сусідньому селі «Глезнево всі хлопи збунтували». Польська шляхта жорстоко придушувала народні виступи. Та, незважаючи на те, що в березні 1703 року польний гетьман А. Сенявський видав універсал, в якому оголошував про придушення повстання та суворе покарання винних в бунтах, народні виступи на Поділлі не вгасали ще тривалий час. Незважаючи на селянські виступи, Плоскирівське староство поступово відроджувалось. Певні позитивні зміни спостерігалися і в Глезневі.

Так, у 1732 році в селі було засновано храм, який придбали в селі Лозна Вінницького повіту. Священниками в Глезневі були уніати. Першими з них були Михайло Городиський (з 1732 р.), Василь Городиський (середина

XVIII ст.), Кирило Бахталовський (XVIII ст.), Кирило Городиський (з 1784 р.), приєднаний до православної віри в 1794 році.

У 1762 році в селі побудовано церкву Покрови Божої Матері. Церква була дерев'яною, на кам'яній основі, з дзвіницею, покрита залізною жерстю і вифарбована зеленою фарбою.

У СКЛАДІ ІМПЕРІЇ

1793 року, після другого поділу Польщі, Поділля було приєднане до Російської імперії. У 1795 році Проскурів став повітовим містом, а села староства Заріччя, Гречани, Мацьківці, Глезнів, Олешин, Іванкінці та Шаровечка, які раніше належали Замойським, відійшли до казни. Саме в цей час відбулась чергова зміна власника Проскурівського староства і ним став генерал-аншеф, майбутній фельдмаршал граф Гудович Іван Васильович, який відзначився під час бойових дій в російсько-турецькій війні. У 1796 році графу Гудовичу стала відома прикра для нього новина – імператриця Катерина II, незважаючи на його заслуги, призначила головнокомандувачем армії для війни з Персією графа Зубова. Іван Васильович з образою подав у відставку. Імператриця відставку прийняла, але одночасно, відзначаючи заслуги Івана Васильовича, подарувала йому Плоскирівське староство з 1800 душами кріпаків. Так повітове місто Проскурів та 7 навколишніх сіл (Заріччя, Гречани, Мацьківці, Лезнів, Олешин, Іванківці та Шаровечка) перейшли у власність графа Гудовича.

Яким було Лезневе, коли його отримав Гудович, можна дізнатись у «Камеральному і топографічному описі Подільської губернії Проскурівського повіту», датованому 1797-1800 роками: *«Село Лезнів розташування має на рівному та дещо крутому косогорі лівого боку річки Бога та лівого ж боку яру, що називають Лезнівка, який до Богу впадає. Оточене село з одного боку вгору по річці Бог – орним полем, з другого – лугом або сінокосом, з третього – річкою Богом, до якого ніс одним сінокосом рівним, з четвертого боку – лісом. У селі дерев'яна невелика Покрова Пресвятої Богородиці церква, обернена з унії у 1795-му році, при ній будинок священника з невеликим фруктовим садом. Стара дерев'яна корчма заїжджа. На ярку Лезнівка невеликий млин на одній греблі з однією дерев'яною кліттю, в якій один борошномельний постав (механізм для помелу зерна), що виробляє за добу 4 корці (близько 400 кг), з корчмою і дерев'яною туральнею на один котел. Все це перебуває в євреїв на оренді за суму 900 рублів сріблом. Панський невеличкий будинок старий, при якому*

невеликий фруктовий сад. Також знаходяться ще невеликі панські сади з плодовими деревами й селянські подвір'я розташовані зазвичай нерегулярно, і децю вільно, з невеликими, майже при кожному, фруктовими садами. До цього села належить млин на два постави на річці Бог».

Повертаючись до біографії Гудовича, зазначимо, що після першої відставки Іван Васильович ще двічі (при імператорах Павлові I та Олександрові I) повертався на військову службу. У 1812 році, за станом здоров'я, в званні генерал-фельдмаршала, граф Гудович остаточно пішов у відставку і повернувся на Поділля, де вирішив зайнятися господарюванням у своїх маєтках. У Гречанах та Шаровечці за його 5 наказами були створені зразкові пасіки, а у Заріччі, Глезневі та Олешині посаджені чудові сади. У 1820 році генерал-фельдмаршал, граф Гудович пішов з життя і згідно із заповітом був похований у Києві в Софіївському соборі, а села навколо Проскурова дісталися його сину Кирилу.

Маючи землі у Московській губернії, Кирило Гудович не особливо розраховував на прибутки від подільських маєтків і при нагоді розпродав їх різним власникам. Так Гречани опинилися в руках Сергія Нахімова, родича знаменитого адмірала, а Заріччя та Глезнево після скасування кріпацтва викупили громади селян.

Другою знаменитою подією в історії села після будівництва церкви було заснування у 1864 році першого освітнього закладу – церковно-парафіяльної школи. На утримання школи від селянської громади виділялось 100 карбованців, учитель працював без грошової оплати. У школі навчалось 23 учні чоловічої статі. У клірових відомостях Свято-Покровської церкви Глезнева за 1891 рік писалось, що на той час в селі була церковно-парафіяльна школа, в якій вчилось 20 хлопчиків, 1 школа грамоти, де навчалось 5 дівчаток.

Опис села на межі XIX–XX століть подає відомий дослідник подільської старовини Є. Сіцінський. У 1901 році він писав про Глезнево наступне: *«Глезнев – село, розташоване на південному схилі берега Бугу, від Проскурова в 5-ти верстах. Село дуже багате садками. Грунт – чорнозем. За народними переказами, Глезнев був колись розташований значно нижче, на самому березі Бугу, а коли він був розорений і спалений турками чи татарами, то вцілілі мешканці стали селитися трохи вище, в густому лісі, і заснували нове село, зберігши стару його назву. Те місце, де раніше було село, перетворилося на городи та орані поля; там досі є три кам'яні хрести, що ледь виглядають із землі, а це свідчить, що там було кладовище. Селяни в тому місці під час польових робіт дуже часто знаходять глиняний посуд, ложки, залізо, скло тощо. Це місце має назву Селисько. Мешканців у Глезневі чоловічої статі 522, жіночої – 492. Всі вони селяни, православні. Католиків є близько 300 душ. Селяни займаються землеробством, а від часу спорудження на протилежному березі Бугу цукрового заводу, ходять туди*

на заробітки. Храм у Глезневі на честь Покрови Пресвятої Богородиці побудовано 1762 року. За переказами старожилів, цей храм було куплено у с. Лозні Вінницького повіту. У 1868 році стараннями парафіян і священника Григорія Пилина храм розширено добудовою. Церковно-парафіяльна школа для хлопчаків і школа грамоти для дівчаток розміщені у найнятих будинках».

У 1904-1906 роках в селі були побудовані нові цегляні школа і церква, які до теперішнього часу знаходяться в задовільному стані і використовуються за їхнім прямим призначенням.

Далі історія села та доля його жителів склалась за відомим сценарієм: колективізація, голод, репресії, війна та післявоєнна відбудова народного господарства. Радянський період історії Лезнева, у зв'язку із наявністю достатньої кількості відповідної інформації, потребує більш детального його вивчення та опису.

У січні 1963 року село приєднане до міста Хмельницького. І саме з цього часу починає відлік своєї історії сучасний мікрорайон обласного центру Лезневе.

ЛИХОЛІТТЯ ВІЙНИ

Сумні рядки до історії Лезневого були вписані за роки окупації під час Другої світової війни. Біля села у 1942-1944 роках функціонував штрафний (т. зв. «український») трудовий табір, який займав приміщення колишньої радянської танкової частини. Тут фашисти утримували порушників окупаційного режиму, а також призначених до відправки в Німеччину. У таборі одночасно знаходилося до 250 ув'язнених, а з 1943 року – до 500 осіб, переважно мешканців Проскурова та найближчих районів. Табір був обнесений двома рядами дроту, спочатку його охороняли литовські карателі, згодом – поліцаї. Ув'язнені працювали під їхнім наглядом переважно на ремонті шосе Проскурів-Вінниця, також розвантажували вугілля на цукровому заводі, торф – на електростанції, дрова – на хлібозаводі. Робочий день тривав 11 годин. За найменшу провинність били кийками й прикладами гвинтівок. Ув'язнені часто хворіли на тиф, важкохворих вивозили за територію табору і розстрілювали. До того ж в Лезневому окупанти влаштували єврейське гетто. Розташовувалось воно в колишніх колгоспних конюшнях на східній околиці села. За 500-600 метрів від нього з 1942 року фашисти проводили масові розстріли євреїв не лише Лезневського, а й Проскурівського гетто. Нині на місці загибелі майже 9 тисяч людей встановлений пам'ятний знак.

СОЦІАЛЬНА І КУЛЬТУРНА СФЕРА МІКРОРАЙОНУ

У Лезневому працює бібліотека, яка надає послуги різним категоріям населення. Книгозбірня села Лезневе стала міською бібліотекою № 6 у 1968 році, коли Лезневе увійшло до складу м. Хмельницького як його мікрорайон. Після централізації бібліотека стала філією № 6 Хмельницької міської ЦБС.

До 1992 року бібліотекарем тут працювала Скакун В. М. Після того, як її обрали головою комітету самоврядування мікрорайону, бібліотекарем філії №6 стала Купрата Г. Г. – провідний бібліотекар, спеціаліст вищої категорії. У 2002 році, після виходу на заслужений відпочинок Купратої Г. Г., на роботу у філію № 6 прийшла Поліщук І. О., яка працює тут і досі.

Ядро фонду бібліотеки складається з художньої літератури для дорослих, юнацтва та дітей, довідкових, наукових, науково-популярних видань, бібліографічних посібників широкого профілю тощо. Крім того, у бібліотеці збирають краснавчі друки, місцеві інформаційні документи, джерела поточної інформації, інформаційні видання з різних сфер життєдіяльності регіону.

Щороку книгозбірня обслуговує близько 760 користувачів. Якщо зробити аналіз, то 40% користувачів – учні 1-9-х класів; 30% – учнівська та працююча молодь; ще 30% – дорослі користувачі

З метою презентації фонду щорічно організовується до 10 тематичних, літературних, книжково-ілюстративних виставок, проводяться різноманітні масові заходи до ювілейних, літературних та історичних дат.

У 2009 році у бібліотеку було придбано комп'ютер і принтер з метою максимального задоволення інформаційних потреб користувачів. Це покращило імідж бібліотеки, допомогло в розширенні інформаційної бази.

Свою роботу бібліотека координує з комітетом самоорганізації населення мікрорайону Лезневе та педагогічним колективом ЗОШ №13.

З 2011 року працює група за інтересами «Диво врожаї».

У 2018 році за кошти міського бюджету було проведено капітальний ремонт приміщення бібліотеки. Відремонтована та оновлена бібліотека-філія стала ще одним культурним

центром мікрорайону Лезневе, де в комфортних умовах лезнівчани можуть проводити не лише своє дозвілля, а й збиратися разом для обговорення

проблем за круглим столом, організувати цікаві зустрічі, проводити різноманітні культурні заходи.

На 1 січня 2021 року в бібліотеці читають 767 осіб.

Є в Лезневе загальноосвітня середня школа, яка в 2010 році відсвяткувала свій 100-річний ювілей.

У 2002 році був добудований новий корпус школи завдяки колишньому голові міської ради Чекману Михайлу, депутату від Лезневого Козубняку Володимиру та ініціативній групі активістів комітету самоорганізації населення Лезневого (Пахуті Марії, Вощині Юрію, Козинцю Івану та іншим).

У Хмельницькій середній загальноосвітній школі I-III ступенів №13 імені М. К. Чекмана 15 класів, у яких навчається 403 учні.

Навчально-виховний процес забезпечують 34 педагогічні працівники, серед яких мають:

звання «Старший вчитель» – 8 вчителів, звання «Відмінник освіти» – 2 учителі, звання «Учитель-методист» – 1 вчитель;

вищу категорію – 16 вчителів, I категорію – 10 вчителів, II категорію – 6 вчителів, спеціаліст – 2 вчителів.

Учні школи поглиблюють свої знання за допомогою уроків сталого розвитку «Школа друзів планети» та «Моя щаслива планета», курсів за вибором з логіки, українознавства, основ енергопостачання та енергозбереження, факультативів «Цікава психологія» та «Життєва компетентність особистості».

У школі працюють гуртки.

У старших класах введено філологічний профіль (українська мова та література).

Система виховання у школі враховує запити та інтереси дитини, її внутрішній світ.

Для того, щоб жоден учень ніколи не забув про минуле, у школі відкрито історико-краєзнавчий музей. Експозиції музею присвячені історії школи та її сучасному життю, історії мікрорайону Лезневе, пам'яті М. К. Чекмана – тут відгомін минулого і сьогодення; відчайдушна спроба бути почутими в майбутньому; віра в неперервність пам'яті.

1 вересня 2020 свої двері в Лезневе відкрив дошкільний навчальний заклад №2 «Соколятко». Заклад розрахований на 160 дітей Дитячий садок знаходиться неподалік супермаркета «Економ».

На появу садочка місцеві жителі чекали близько двох років. А вже активне будівництво закладу розпочалося наприкінці 2018 року. З міського бюджету пішло 39 мільйонів гривень. З них майже 800 тисяч витратили на облаштування кухні.

Заклад оснащений сучасним обладнанням, має багатофункціональний майданчик та все необхідне для комфорту малечі. До речі, користуватися спортивним майданчиком мають право і учні молодших класів сусідньої школи. На решті території садочку знаходиться кілька зон для прогулянок. На кожній з них гойдалки, каруселі та інші ігри для малих. Садок розрахований на 160 дітей і має 50 працівників. Очолила «Соколятко» колишній заступник директора департаменту освіти та науки ХМР Світлана Губай. Різнокольорова двоповерхова будівля – саме так виглядає зовні дошкільний заклад.

У дошкільному навчальному закладі є 6 груп. У кожній з них - кімната для занять, ванна кімната, спальня і мінікухня. Крім того, в приміщенні є загальна кухня, пральня та актові зали. При вході в групи – різнокольорові дитячі шафи та лавки. У кімнатах для занять – маленькі столи, стільці, дошка і телевізор. Також є місце для дитячих ігор і полиці з різноманітними книгами. У спальнях – ліжка під колір загального інтер'єру. На кожному постільна білизна з однаковим візерунком. В одній з таких кімнат є балкон. З нього відкриється мальовничий вигляд на все місто і територію закладу. Актові зали – простора та сучасно обладнана. На стіні висить телевізор, є дошка, музикальні колонки та електропіаніно. В кімнаті є стільці як для малих, так і дорослих. Свої «родзинки» має загальна кухня. Сучасні духові шафи, плити та каструлі – не єдине, чим може похизуватися ця частина ДНЗ № 2. Як розповіла директор садочка Світлана Губай, на кухні встановлена сучасна система пожежогасіння. Мовляв, у випадку займання, вона автоматично гасить вогонь. Ще однією фішкою є кухонний ліфт. Ним користуватимуться працівники, щоб швидко і зручно постачати групи їжею. У кімнаті для прання встановлені пральні машини, а також сучасна прасувальна машина. Вона працює за наступною схемою: білизна поміщається на широкий вал і ретельно пригладжується під впливом електричного нагріву пристрою. Ліфт для дітей з особливими освітніми

потребами – перевага даного закладу. Світлана Губай каже, що подібного немає жоден дошкільний навчальний заклад в місті. З його допомогою добратися з одного поверху на інший можна без проблем. Щоправда, вихованців для його використання в закладі поки немає. До слова, загальна кількість дітей, які тут навчатимуться, складає 143 дитини.

У два мільйони гривень обійшовся бюджету Хмельницького новий спортивний майданчик на території школи №13, що у мікрорайоні Лезневе. Його відкрили у 2021. Будівництво нового спортмайданчику відбувалося на місці колишнього пустиря та тривало рік. На спортмайданчику зі штучним покриттям можна грати у мініфутбол, баскетбол, волейбол, гандбол та займатися фізкультурою.

Вчитель фізичної культури СЗОШ №13 Володимир Нікольчук зізнається, у навчальному закладі мали тільки кімнату для занять спортом. На 92 квадратних метрах двом класам вже було тісно, додає викладач.

За словами директорки загальноосвітньої школи №13 Ніни Хулуп, у позаурочний час відвідувати новий спортивний майданчик зможуть усі жителі мікрорайону.

З 2000 року працює амбулаторія сімейної медицини. У 2020 для зручності мешканців мікрорайону Лезневе в амбулаторії загальної практики сімейної медицини №11 комунального підприємства «Хмельницького міського центру первинної медико-санітарної допомоги №2» Хмельницької міської ради виконано значні роботи з капітального та поточного ремонтів.

У рамках поточного ремонту облаштовано кабінети прийому лікарів, виконано ремонт процедурного кабінету. На ці роботи було витрачено 148,1 тис. грн.

У рамках капітального ремонту в амбулаторії №11 утеплено фасад будівлі. Також облаштовано гідробар'єр та утеплення покрівлі, навіс та водовідведення. На роботи з капітального ремонту було освоєно 288,7 тис. грн.

Завдяки виконаним роботам лікарі амбулаторії працюють в зручних умовах, мешканці мікрорайону обслуговуються в сучасній та комфортній амбулаторії.

Свято-Покровська церква споруджена наприкінці XIX ст. на місці старої – Покрову Богородиці. За «Клировими ведомостями о церкви Проскуровского уезда села Глезнова за 1832 г.» вона збудована невідомо ким у 1762 р. Споруда була дерев'яною, піднесеною на кам'яній основі, з дзвіницею і дахом, вкритим білою жерстю та одним престолом в ім'я Покрови Богородиці.

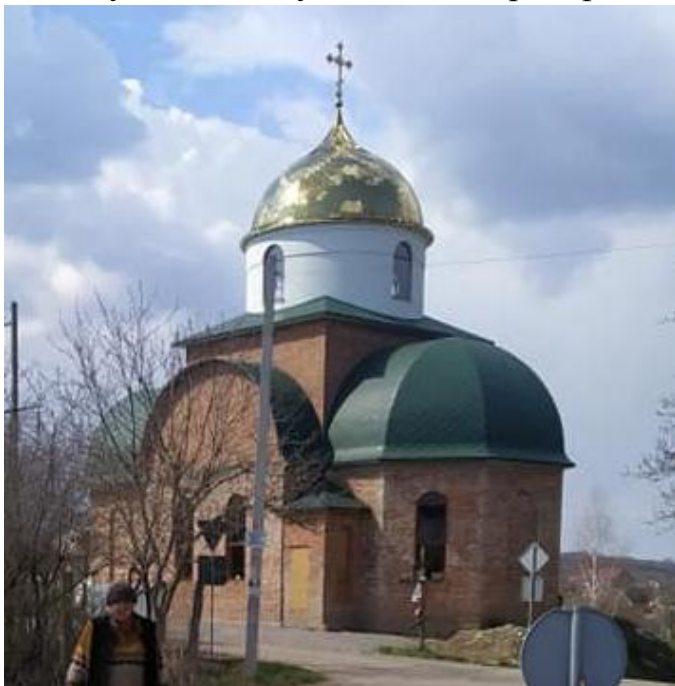

За переказами старожилів, храм було куплено у с. Лозні Вінницького повіту. У 1868 році стараннями парафіян і священника Григорія Пилина його розширили добудовою. Церковно-парафіяльна школа для хлопчиків і школа грамоти для дівчаток були розміщені в орендованих будинках.

Будівництво нової цегляної церкви розпочали в 1895 і закінчили в 1903 році. Церква пройшла дуже багато випробувань, продовжувала діяти до 1962 року, коли згідно з рішенням радянських органів влади була зачиненою. Лише у 1991 році була відбудована і почала діяти. Зараз будівля перебуває у задовільному стані і використовується за призначенням.

У 2019 році релігійна громада з УПЦ перейшла до Православної церкви України.

У 2014 році в мікрорайоні Лезневе (у дачному масиві) виділено земельну ділянку і встановлено хрест під будову храму Святого Апостола і Євангеліста Іоана Богослова. У цьому ж році розпочато будівництво. Перші богослужіння відбувалися на території, біля встановленого хреста.

У січні 2019 році на Водохреща парафія мікрорайону Лезневе на честь святого апостола і євангеліста Іоана Богослова перейшла до Православної церкви України.

Вже у 2020 році храм було добудовано. Перше богослужіння відбулося в червні на Зелені Свята.

Престольне свято храму – 9 жовтня, в день пам'яті одного з найбільших апостолів Христових – Іоана Богослова.

Храм зараз перебуває на етапі внутрішнього і зовнішнього оздоблення.

У Лезневе працює 7 магазинів, кафе: «Яна», «Гранд», «Елла», ресторан «Плай», перукарня та 2 сауни.

З 2005 року в мікрорайоні почали робити дороги з твердим покриттям. Нині заасфальтовані такі вулиці: Будьонного, Вінницька, Комарова, Кошарського, Профспілкова, Філатова, Тамбовська, Коротченка. Частково заасфальтовані: Набережна, Чернишевського, Шостаковича, Підлісний.

У 2005 році почали проводити водогін. Водогін проведений по вулицях: Профспілковій, Будьонного, Філатова, частково по вулицях

Кошарського, Шестаковича та провулку Підлісному.

За останнє десятиріччя в Лезневому продовжувалась робота з благоустрою та розвитку соціальної сфери та інфраструктури мікрорайону.

Зокрема, було проведено асфальтування вулиць К. Місевича, Набережної, Покровської, Чернишевського, Летичівської, частково вулиць Кошарського та Молдавської, а також провулків

В. Котика і Тупікового.

Розпочато будівництво водогону по вулицях Вінницькій, Амосова, Драгоманова, Н. Косаревої, Кошарського, Лезнівській, Пасічній, Гончарова, Молдавській, Комарова.

На території мікрорайону діють поштове відділення, амбулаторія сімейної медицини, 2 аптеки, стоматологічний кабінет, перукарня, працює 12 продуктових магазинів, супермаркет «SPAR», 3 кафе, піцерія, 3 сауни, готельно-ресторанний комплекс «Плай», понад десяток приватних підприємців займаються ремонтом автомобілів, виготовленням пам'ятників, бруківки, розпилюванням та обробкою деревини.

За останні 10 років територія мікрорайону Лезневе

суттєво розширилась за рахунок новобудов та дачних масивів і на даний час нараховує 38 вулиць, 25 провулків та 119 проїздів.

БАНДУРИСТ, ПАТРІОТ І БОРЕЦЬ КОСТЬ МІСЕВИЧ – УРОДЖЕНЕЦЬ с. ЛЕЗНЕВЕ

Костянтин Місевич народився 17 листопада 1890 року у селі Лезневе, передмісті Проскурова, у родині адвоката Федора Місевича. 1917 року виборці Проскурівського повіту вибрали Костянтина Місевича депутатом Центральної Ради як представника Всеукраїнської ради селянських депутатів. Під час роботи телеграфістом на станції Проскурів Місевич допомагав командирові 34-го корпусу Російської армії, згодом 1-го Українського корпусу, майбутньому гетьманові Павлу Скоропадському роззброювати московське військо, яке поверталось з фронту. Тривалий час Місевич виконував обов'язки представника Центральної Ради у справах «Синьої дивізії», що формувалася з українських полонених, які перебували у німецьких таборах в Ковелі. З березня 1918 року дивізія дислокувалася в Києві. Протягом 1918-1920 років Кость Місевич працював комісаром Подільської залізниці. Спочатку Міністерства залізниці Української держави, потім – Директорії. У листопаді 1920 року з урядом та армією Української Народної Республіки Кость Місевич змушений був емігрувати до Тарнева, що у Польщі, залишивши у Лезнево дружину Юлію та 4-річну дочку Галину.

Деякий час Місевич жив у селі Буців біля Перемишля, а з лютого 1923 року – у присілку Мжиглоди Рава-Руського повіту Львівського воєводства. Там Місевич разом з відомим професором Греголинським створив (а згодом – очолив) Українське товариство пасічників, розписував храми, виготовляв вулики, бандури (навчав молодь гри на ній).

Любов до бандури у Місевича була ще з юнацьких років, але одного разу, приїхавши на засідання Центральної Ради до Києва, зайшов до крамниці й купив улюблений інструмент. Невдовзі доля подарувала йому і вчителя – бандуриста Антона Митяя. Запросивши кобзаря погостювати на свій хутір, Місевич кожного вечора почав переймати від нього секрети кобзарського мистецтва. Згодом, 1921 року, Антон Митяй був розстріляний більшовиками за пропаганду української пісні.

З одним із перших своїх учнів – Дмитром Гонтою – 1924 року Місевич здійснив перші гастролі Сокальщиною. Через деякий час до дуету приєднався Данило Щербина, який був придворним гетьмана Скоропадського. Вперше це тріо бандуристів під керівництвом Костя

Місевича виступило на Шевченківському святі в Народному домі у Львові в 1925 році. Передувала виступу бандуристів промова Дмитра Донцова, читав вірші Микола Вороний, народних пісень співав український наддніпрянський хор Дмитра Котка.

Виступи Костя Місевича набули великої популярності серед населення: його запрошували до Станіслава, Тернополя, Почаєва, Коломиї, Жовкви, Кременця та інших міст. З хором Котка він гастролював у Варшаві, Вільнюсі та Берліні. Місевич виступав у гімназіях, читальнях «Просвіти», духовних закладах, де агітував виборців голосувати за прогресивні українські політичні партії перед виборами до Польського сейму 1928-го та 1932-го років.

Кобзарі стали добре відомими серед української діаспори. У листопаді 1929 року Кость Місевич переїхав на Кременеччину (Тернопільська область) й поселився у Млинівцях, що у Бережецькому районі. Тут він познайомився з Маргаритою Боно, талановитою випускницею Київської консерваторії за класом фортепіано та вокалу, дочкою італійського повстанця-гарібальдійця, котрий свого часу емігрував до України. З хором Кирила Стеценка Боно виступала на найвідоміших сценах України, а Микола Леонтович для її сопрано писав обробки українських пісень.

На той час Маргарита Боно була дружиною Романа Бжеського, знаного діяча «Просвіти», власника книгарні у Кременці. Після одного з виступів тріо Місевича у Кременці Бжеський запросив його на гастролі до свого маєтку. Там, власне, і відбулося знайомство Костянтина з Маргаритою Боно. Коли через деякий час Бжеський розлучився з Маргаритою, вона дала в районну газету таке повідомлення: *«Шукаю господаря. Маю дві десятини землі»*. За цим оголошенням і прийшов до неї Місевич. Почав допомагати по господарству, через деякий час (після смерті дружини Юлії) став її чоловіком і був дуже щасливим з нею.

Кость виготовив для Маргарити бандуру, навчив грати. Виник чудовий творчий дует, який своїми виступами пропагував українську пісню, пробуджував національну свідомість, гідність. Виступи дуету слухали на всій території Великої Волині. Не стояв Місевич й осторонь тих політичних процесів, що відбувалися на західноукраїнській території, окупованій поляками. Він підтримував зв'язки з членами підпільної Організації Українських Націоналістів (ОУН), особисто з такими відомими діячами ОУН, як: Сергій Кіндратюк, Юхим Нікітюк, Ілько Терновий. Зазнавав переслідувань з боку польської поліції, котра 1936 року завела на нього особисту справу. Після вересневих подій 1939 року (окупація Волині більшовиками) Місевич з дружиною залишив Кременеччину й переїхав до Холма (Польща), де 1940 року організував клас бандури в українській гімназії. Крім цього, разом з відомим на той час митцем Демо-

Довгопільським, створив театр «Заграва», у репертуарі якого були твори, що виконувалися у супроводі бандури.

На початку війни, у 1941 році, подружжя Місевичів повернулося до Млинівців. Кость Місевич, тоді уже надрайонний провідник ОУН, часто їздив селами і містечками Кременеччини, тримав зв'язки із загонами Української Повстанської Армії (УПА) Крука, Хрона, Вихора, Осипа, Яворенка. Під час польсько-українського протистояння 1943 року на Волині Місевичі були змушені часто переховуватися, переїжджаючи з однієї місцевості в іншу.

6 квітня того ж року окупантське керівництво оголосило на Кременеччині, де знаходився штаб УПА-Південь, надзвичайний стан. Якою в той час була ситуація на Кременеччині, свідчать архівні документи. Так, 16 липня 1943 року полковник Соколов, тимчасово виконуючий обов'язки начальника Українського штабу партизанського руху, розвідувальним зведенням №58 повідомляв кремлівське керівництво: *«За даними на 12.06.43 року до Почаєва з Варшави прибуло 1500 озброєних поляків для боротьби з партизанами й українськими націоналістами. Польські озброєні загони прибули також в Межиричі, Тучин, Рокитне, Словечне й Костопіль. Загони палять українські села й грабують населення».*

Наприкінці вересня того року проти УПА-Південь німці кинули цілу армію, якій допомагали згадані вище польські загони. Внаслідок цієї операції штаб УПА-Південь, що знаходився поблизу села Антонівці Шумського району, змінив місце дислокації. Почалися масові облави у населених пунктах краю.

У ніч з 10 на 11 вересня 1943 року Кость Місевич з дружиною переховувалися на хуторі Загатки біля села Попівці у господаря Федора Волинця. Вранці хутір оточила група жандармів на чолі з начальником Почаївської жандармерії поляком Мислінським, котрого Місевич знав з часів спільної з поляками боротьби проти більшовицької окупації 1920 року. Дружина зуміла втекти, а Кость Місевич при затриманні був тяжко поранений пострілом в спину. Ще живий (по дорозі до Почаєва), лежачи на жандармській підводі, Кость Місевич бритвою перерізав собі горло... Того ж дня Костя Місевича поховали близькі люди та загін УПА на кладовищі Попівців біля Свято-Миколаївської церкви.

Місце його поховання було невідоме до середини 90-х років минулого століття, доки його не вказала Марія Волинець, дружина Федора Волинця, в оселі якого в останні години життя переховувався Місевич. Ім'я Костя Місевича нині носить Школа кобзарського мистецтва у Нью-Йорку. Серед його учнів – відомі бандуристи:

Зиновій Штоквас (1920-1968, похований у Бруці, США);

Юрій Сінгалевич (1911-1947, загинув в автокатастрофі у Львові), який першим з галицьких бандуристів виступив у радіоефірі у 30-х роках;

Степан Малюца (1915-1951, м. Клівленд США), автор гімну Української Галицько-Волинської Республіки «Гей, степами!»;

Семен Ластович-Чулівський (1910-1987, Мюнхен, вивчав технологію виробництва бандур від Місевича, був членом української капели бандуристів ім. Шевченка;

отець Сергій Кіндрявий-Пастухів – мистецький керівник Школи кобзарського мистецтва у Нью-Йорку, активіст громадського руху «Українці Америки за Київський патріархат», член редколегії однойменного журналу.

Ім'я Місевича почало повертатися із забуття завдяки старанням його послідовників. Назар Волощук, рівненський бандурист, дослідник творчості нашого земляка, написав пісню «Пам'яті повстанського кобзаря Костя Місевича», яка вперше була виконана ним 14 вересня на відкритті пам'ятника в Попівцях.

Використані джерела:

1. Єсюнін С. До історії мікрорайонів міста Хмельницького / С. М. Єсюнін // Літопис Хмельниччини – 2007: краєзнавчий збірник. – Хмельницький, 2007. – С. 129-140.
2. Єсюнін С. За що подарувала Катерина II села біля Проскурова фельдмаршалу Гудовичу // Є-Поділля. – 25 грудня 2008. - №52. – С.4.
3. Манзюк С. Лезневе: від маленького села до мікрорайону обласного центру // ЄПоділля. – 4 серпня 2011. - №31. – С.5.
4. Лезневе [Електронний ресурс]. – Електронні дані : Режим доступу <https://www.wikiwand.com/uk/Лезневе> // – (дата звернення 01.09.2021 р.). – Назва з екрана.
5. Мешканці мікрорайону Лезневе отримують послуги сімейних лікарів в оновленій амбулаторії [Електронний ресурс]. – Електронні дані : Режим доступу <https://khm.gov.ua/uk/content/meshkanci-mikrorayonu-lezneve-otrymuyut-poslugy-simeynyh-likariv-v-onovleniy-ambulatoriyi> // – (дата звернення 03.09.2021 р.). – Назва з екрана.
6. У Лезневому відкрили новий дитячий садок за 39 мільйонів [Електронний ресурс]. – Електронні дані : Режим доступу <https://kmpress.org.ua/news/khmelnitskiy/u-leznevomu-vidkrili-noviy-dityachiy-sadok-za-39-milyoniv-foto-videoreportazh/> // – (дата звернення 03.09.2021 р.). – Назва з екрана.
7. Хмельницька середня загальноосвітня школа I-III ступенів № 13 ім. М. К. Чекмана [Електронний ресурс]. – Електронні дані : Режим доступу <https://sites.google.com/site/13khmschool/> // – (дата звернення 03.09.2021 р.). – Назва з екрана.

Підготувала:

бібліотекарка бібліотеки-філії №6 Гудз Інна Олександрівна